

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta ja tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) nr 1074/1999

(2011/C 279/02)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 16,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 7 ja 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 28 lõiget 2,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

1. SISSEJUHATUS

1. 17. märtsil 2011 võttis komisjon vastu ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta ja tunnistatakse kehtetuks määrus (Euratom) nr 1074/1999 (edaspidi „ettepanek“).

1.1. Konsulteerimine Euroopa andmekaitseinspektoriga

2. Nõukogu saatis kõnealuse ettepaneku Euroopa andmekaitseinspektorile 8. aprillil 2011. Euroopa andmekaitseinspektor käsitleb seda edastamist taotlusena nõustada ühenduse institutsioone ja asutusi, nagu on ette nähtud 18. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 45/2001 (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta; edaspidi „määrus (EÜ) nr 45/2001“) artikli 28 lõikes 2. Euroopa andmekaitseinspektor tunneb heameelt selge viite üle sellisele konsulteerimisele ettepaneku preambulis.

3. Ettepaneku eesmärk on muuta määruse (EÜ) nr 1073/1999 artikleid 1–14 ja jätta välja selle artikkel 15. Nõukogu 25. mai 1999. aasta määrus (Euratom) nr 1074/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta kavatakse tunnistada kehtetuks.

4. Euroopa andmekaitseinspektoril oli võimalus esitada komisjonile mitteametlikke märkusi ka varem, ⁽³⁾ enne ettepaneku vastuvõtmist. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel menetluse avatuse üle, mis võimaldas juba varases etapis teksti andmekaitse seisukohalt parandada. Mõnda esitatud märkust on ettepanekus tõepoolest arvesse võetud.

5. Uus tekst koostati pika läbi vaatamismenetluse tulemusel. Komisjon esitas määruse (EÜ) nr 1073/1999 muutmise ettepaneku 2006. aastal. Seadusandlikus ettepanekus keskenduti „ameti töö tõhustamisele ja juhtimise parandamisele“.

6. Seda eelmist ettepanekut arutati kaasotsustamismenetluse käigus nii nõukogus kui ka Euroopa Parlamendis. Aprillil 2007 esitas Euroopa andmekaitseinspektor arvamus, mis sisaldas arvukaid tähelepanekuid selle kohta, kuidas suurendada ettepaneku teksti sidusust määruses (EÜ) nr 45/2001 sätestatud andmekaitse-eeskirjadega ⁽⁴⁾. 20. novembril 2008 võttis Euroopa Parlament esimesel lugemisel vastu resolutsiooni, ⁽⁵⁾ millega tehti ettepanekusse sadakond muudatust.

7. Nõukogu eesistujariigi Tšehhi (jaanuar–juuni 2009) taotlusel esitas komisjon juulis 2010 Euroopa Parlamendile ja nõukogule ajakohastatud aruteludokumendi ameti reformimise kohta. 2010. aasta oktoobris avaldas Euroopa Parlament aruteludokumendile tunnustust ja palus komisjonil seadusandlik menetlus taaskäivitada. 6. detsembril 2010 võttis nõukogu vastu järeldused komisjoni esitatud aruteludokumendi kohta. OLAFi järelevalvekomitee esitas oma

⁽³⁾ Jaanuaris 2011.

⁽⁴⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta, ELT C 91, 26.4.2007, lk 1.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi 20. novembri 2008. aasta õigusloomega seotud resolutsioon ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta, P6_TA-PROV(2008) 553.

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

seisukoha väljendamiseks arvamused aruteludokumendi kohta ning põhiõiguste tagamise ja menetluslike tagatiste rakendamise kohta ameti juurdlustes. Seejärel esitas komisjon uue ettepaneku.

1.2. Ettepaneku ja Euroopa andmekaitseinspektori nõuannete tähtsus

8. Ettepanek sisaldab üksikisikute õigusi suurel määral mõjutavaid sätteid. OLAF kogub ja töötleb edaspidigi nii oletatavate õigusrikkumiste, õigusrikkumiste ja kriminaalkaristuste tundlikke andmeid kui ka sellist teavet, mille alusel saab jätta üksikisikud ilma mingist õigusest, soodustusest või lepingust, kui selline teave on eriline risk andmesubjektide õigustele ja vabadustele. Peale selle, et isikuandmete kaitse põhiõigus on oluline eraldi, on see ka tihedalt seotud muude selliste põhiõigustega nagu mittediskrimineerimise ja nõuetekohase menetluse õigus, mis hõlmavad kaitseõigust seoses OLAFi juurdlustega. Nõuetekohase menetluse järgimine mõjutab tõendite kehtivust ning oma vastutuse tugevdamiseks tuleb OLAF-il käsitada seda prioriteedina. Seepärast on äärmiselt tähtis veenduda, et juurdluste teostamisel on nõuetekohaselt tagatud põhiõigused, sealhulgas õigus andmekaitsele ja andmetega seotud isikute õigus eraelu puutumatusse.

1.3. Ettepaneku peamised elemendid

9. Ettepaneku sõnastatud eesmärk on suurendada OLAFi tõhusust, tulemuslikkust ja vastutust, kaitstes samas sõltumatust juurdluste tegemisel. See eesmärk saavutatakse peamiselt järgmiste meetmetega: i) parandades koostööd ja teabevahetust Euroopa Liidu teiste institutsioonide, ametite ja asutuste ning liikmesriikidega; ii) täiustades vähemtähtsate juurdluste lähenemisviisi; ⁽⁶⁾ iii) tugevdades OLAFi juurdluse all olevate isikute menetlustagatise; iv) võimaldades OLAFil sõlmida halduskokkuleppeid, et hõlbustada teabevahetust Europoli, Eurojusti, kolmandate riikide pädevate asutuste ja ka rahvusvaheliste organisatsioonidega, ning v) selgitades järelevalvekomitee kontrollifunktsiooni.
10. Euroopa andmekaitseinspektor toetab kavandatud muudatusi ja kiidab ettepaneku selles osas heaks. Eelkõige hindab Euroopa andmekaitseinspektor üksikisikute pakutavaid menetlustagatise käsitleva uue artikli 7a kehtestamist. Seoses üksikisikute õigusega isikuandmete kaitsele ja eraelu puutumatusse leiab Euroopa andmekaitseinspektor, et praeguse olukorraga võrreldes on ettepanek üldiselt edasiminekuks. Euroopa andmekaitseinspektoril on eriti hea meel määruse

(EÜ) nr 45/2001 artiklitest 11 ja 12 tulenevate andmesubjektide õiguste tähtsuse sõnaselge tunnustamise üle ⁽⁷⁾.

11. Vaatamata üldisele positiivsele muljele leiab Euroopa andmekaitseinspektor siiski, et isikuandmete kaitse seisukohast saaks ettepanekut veelgi täiustada, kahjustamata selle eesmärke. Eelkõige on Euroopa andmekaitseinspektor mures selle pärast, et sidususe puudumise tõttu teatud küsimustes võidakse ettepanekut käsitada OLAFi juurdluste raames kogutud isikuandmete töötlemist reguleeriva *lex specialis* ena, mis oleks määruses (EÜ) nr 45/2001 sisalduva üldise andmekaitseraamistiku suhtes ülimuslik. Seega on oht, et ettepanekus sisalduvaid andmekaitsestandardeid on võimalik vastupidi tõlgendada määruse (EÜ) nr 45/2001 standarditest leebematena, kusjuures seda ei ole selgelt põhjendatud ei ettepanekus endas ega selle seletuskirjas.
12. Sellise tulemuse vältimiseks on järgmistes jagudes esitatud ettepaneku analüüs, milles on ühelt poolt kirjeldatud puudusi ja teiselt poolt tehtud konkreetseid ettepanekuid nende kõrvaldamiseks. Analüüsi ulatus piirdub isikuandmete kaitset otseselt mõjutavate sätetega, eriti artikli 1 lõigetega 8, 9, 10, 11 ja 12, mille alusel on lisatud või muudetud artiklid 7a, 7b, 8, 9 ja 10a.

2. ETTEPANEKU ANALÜÜS

2.1. Üldine taust

13. OLAF asutati 1999. aastal, ⁽⁸⁾ et kaitsta Euroopa Liidu finantshuve ja maksumaksjate raha pettuse, korrupsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse eest. Amet on komisjoniga seotud, kuid sellest sõltumatu. Euroopa Liidu finantshuve kahjustada võiva pettuse ja ebaseadusliku tegevusega võitlemiseks teeb OLAF välisjuurdlusi ⁽⁹⁾ (eelkõige juurdlusi liikmesriikides või kolmandates riikides) ja sisejuurdlusi ⁽¹⁰⁾ (juurdlused Euroopa Liidu institutsioonides, asutustes ja ametites).
14. Peale selle võib OLAF edastada i) riikide pädevatele asutustele välisjuurdluste käigus saadud teavet; ii) riikide õigusasutustele selliste küsimuste sisejuurdluste käigus saadud

⁽⁷⁾ Vt ettepaneku uus artikkel 7a ja artikli 8 lõige 4.

⁽⁸⁾ Komisjoni otsus 1999/352/EÜ, 28. aprill 1999, millega asutatakse Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF), EÜT L 136, 31.5.1999, lk 20. Vt ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999, 25. mai 1999, Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta, EÜT L 136, 31.5.1999, lk 1.

⁽⁹⁾ Vt määruse (EÜ) nr 1073/1999 artikkel 3.

⁽¹⁰⁾ Vt määruse (EÜ) nr 1073/1999 artiklid 1 ja 4.

⁽⁶⁾ See tähendab, et oma ressurside tõhusaks kasutamiseks tuleb OLAF-il määratleda juurdluste prioriteedid ja keskenduda nendele.

teavet, mis võivad tingida kriminaalmenetluse, ja iii) asjaomasele institutsioonile, organile või asutusele sisejuurdluste käigus saadud teavet ⁽¹¹⁾.

15. Ühtlasi võib OLAF teha tihedat koostööd Eurojusti ⁽¹²⁾ ja Europoliga, ⁽¹³⁾ et täita oma põhikirjajärgset kohustust võidelda pettuse, korrupsiooni ja liidu finantshuve kahjustava muu tegevuse vastu. Sellega seoses võivad Europol ⁽¹⁴⁾ ja Eurojust ⁽¹⁵⁾ vahetada OLAFiga operatiiv-, strateegilist või tehnilist teavet, sealhulgas isikuandmeid.

16. Määruse (EÜ) nr 1073/1999 alusel võib OLAF kooskõlas Euroopa Liidu ja kolmandate riikide vahel sõlmitud mitmesuguste koostöökokkulepetega teostada juurdlusti ka nendes kolmandates riikides. Liidu eelarvet kahjustavad pettused võivad toimuda ka väljaspool Euroopa Liidu territooriumi, näiteks seoses arengumaadele, kandidaatriikidele ja teistele abisaajatele antud Euroopa Liidu välisabi, samuti seoses

⁽¹¹⁾ Vt määruse (EÜ) nr 1073/1999 artikkel 10.

⁽¹²⁾ Eurojust moodustati nõukogu otsusega 2002/187/JSK (mida on muudetud nõukogu otsusega 2003/659/JSK ja nõukogu otsusega 2009/426/JSK, 16. detsember 2008, millega tugevdatakse Eurojusti juriidilise isiku staatusega Euroopa Liidu asutusena, et ergutada ja parandada liikmesriikide pädevate õigusasutuste vahelist kooskõlastamist ja koostööd. Eelkõige on nimetatud otsuse artikli 26 lõikes 4 sätestatud, et „Euroopa Pettustevastane Amet võib aidata kaasa Eurojusti uurimise ja süüdistuse esitamise menetluste kooskõlastamistööle seoses Euroopa ühenduste finantshuve kaitsega kas Eurojusti algatusel või Euroopa Pettustevastase Ameti taotlusel, kui asjaomased pädevad asutused osalemisele vastu ei ole“. 2008. aastal sõlmisid Eurojust ja Euroopa Pettustevastane Amet halduskokkuleppe (Eurojusti ja OLAFi vahelise koostöö korra praktiline kokkulepe, 24. september 2008), mille eesmärk on tõhustada mõlema asutuse koostööd ning mis sisaldab isikuandmete edastamise erisätet.

⁽¹³⁾ Europol on Euroopa õiguskaitseasutus, mille eesmärk on parandada liikmesriikide pädevate asutuste tõhusust ja koostööd terrorismi, ebaseadusliku uimastiiri ja muude raskete kuriteovormide ennetamisel ja tõkestamisel. Nõukogu 6. aprilli 2009. aasta otsuse (millega asutatakse Euroopa Politseiamet (Europol)) (2009/371/JSK) artiklis 22 on sätestatud, et „[n]iivõrd kui see on asjakohane Europoli ülesannete täitmiseks, võib ta luua ja säilitada koostöösuhteid [...] (Euroopa Pettustevastase Ametiga (OLAFiga))“. Ühtlasi on samas artiklis sätestatud, et enne kokkulepete sõlmimist või töökorra sisseadmist mitmesuguste Euroopa Liidu asutustega, kellega Europol võib teha koostööd, võib ta „saada otse ja kasutada teavet, sealhulgas isikuandmeid [...] asutustelt niivõrd, kui võrd see on vajalik tema ülesannete õiguspäraseks täitmiseks, ning Europol võib [...] otse edastada teavet, sealhulgas isikuandmeid, sellistele asutustele niivõrd, kui võrd see on vajalik saaja ülesannete õiguspäraseks täitmiseks“.

⁽¹⁴⁾ Vt nõukogu 6. aprilli 2009. aasta otsuse 2009/371/JSK (millega asutatakse Euroopa Politseiamet (Europol)) artikkel 22, ELT L 121, 15.5.2009, lk 37.

⁽¹⁵⁾ Vt nõukogu 16. detsembri 2008. aasta otsuse 2009/426/JSK (millega tugevdatakse Eurojusti ja muudetakse otsust 2002/187/JSK) artikli 1 lõige 26.

tollilõigusaktide rikkumisega. Seetõttu peab OLAF selliste rikkumiste tõhusaks avastamiseks ja lahendamiseks tegema kohapealset kontrolli ja inspekteerimist ka kolmandates riikides. Rahvusvahelise koostöö ja seega ka teabevahetuse tähtsust näitab see, et praegu kehtib Euroopa Liidul üle 50 lepingu vastastikuse haldusabi kohta tolliküsimustes, sealhulgas selliste suurte kaubanduspartneritega nagu Hiina, Ameerika Ühendriigid, Jaapan, Türgi, Venemaa Föderatsioon ja India.

17. Viimastel aastatel on Euroopa andmekaitseinspektor mitmel korral sekkunud määruse (EÜ) nr 45/2001 rakendamisse OLAFi tegevuses. Seoses ettepaneku keskse teemaga (OLAFi juurdlusted) tasub märkida 23. juuni 2006. aasta arvamust OLAFi sisejuurdlusti käsitleva eelkontrolli teatise kohta; ⁽¹⁶⁾ 4. oktoobri 2007. aasta arvamust viie välisjuurdlusti käsitleva eelkontrolli teatise kohta ⁽¹⁷⁾ ja 19. juuli 2007. aasta arvamust juurdlusülesannete korrapärasest seiret ja täitmist käsitleva eelkontrolli teatise kohta, ⁽¹⁸⁾ mis on seotud järelevalvekomitee tegevusega.

2.2. Eraelu puutumatus ja mõju hindamine

18. Ei ettepanekus ega sellele lisatud seletuskirjas ole nimetatud ettepaneku mõju andmekaitse-eeskirjadele. Samuti ei ole selles osutatud eraelu puutumatus ja andmekaitse mõjuhinnangule. Andmekaitsele avalduva mõju käsitlemise selgitus muudaks ettepaneku üldise hindamise kahtlemata läbipaistvamaks. Euroopa andmekaitseinspektor imestab, et seletuskirjas puudub täielikult peatükk „Huivitatud isikutega konsulteerimise ja mõju hindamise tulemused“.

2.3. Määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamine

19. Nagu on märgitud eelmises arvamuses 2006. aasta ettepaneku kohta, ⁽¹⁹⁾ on Euroopa andmekaitseinspektoril hea meel selle üle, et tunnustatakse määruse (EÜ) nr 45/2001 kohaldamist kogu OLAFi teostatava andmetöötluse suhtes.

⁽¹⁶⁾ Juhtum 2005-418, avaldatud veebilehel <http://www.edps.europa.eu>

⁽¹⁷⁾ Juhtumid 2007-47, 2007-48, 2007-49, 2007-50, 2007-72, avaldatud veebilehel <http://www.edps.europa.eu>

⁽¹⁸⁾ Juhtum 2007-73, avaldatud veebilehel www.edps.europa.eu

⁽¹⁹⁾ Euroopa andmekaitseinspektori arvamus järgmise õigusakti kohta: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta, ELT C 91, 26.4.2007, lk 1.

Eelkõige on artikli 8 lõike 4 uues sõnastuses⁽²⁰⁾ selgelt nimetatud määruse rolli OLAFi mitmesuguses tegevuses. Sellega on ajakohastatud määruse (EÜ) nr 1073/1999 teksti, kus direktiivi 95/46/EÜ oli nimetatud üksnes viitena andmekaitsekohustuste täitmisel.

20. Artikli 8 lõike 4 viimases lauses on kehtestatud andmekaitseametniku määramise nõue: „Amet nimetab määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 24 kohaselt ametisse andmekaitseametniku.” Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel ka selle täienduse üle, millega OLAFi andmekaitseametniku tegelik määramine muudetakse ametlikuks.
21. Euroopa andmekaitseinspektor tunneb aga muret selle üle, et kavandatud tekst ei ole andmekaitsestandardite rakendamise määruse nõuetega täielikult kooskõlas, mis võib tõstatada kahtlusi selle sidususe kohta. Allpool on seda küsimust analüüsitud üksikasjalikumalt.

3. KONKREETSED MÄRKUSED

3.1. OLAF ja põhiõiguste, sealhulgas andmekaitse põhimõtete järgimine

22. OLAFi juurdlused võivad tugevasti mõjutada üksikisikute põhiõigusi. Nagu märkis Euroopa Kohus kohtuotsuses Kadi,⁽²¹⁾ on kõnealused õigused kaitstud ühenduse õiguskorraga. Täpsemalt rõhutas kohus kohtuotsuses Schecke,⁽²²⁾ viidates Euroopa Liidu põhiõiguste hartale (edaspidi „harta”)⁽²³⁾ ning eriti selle artiklitele 8 ja 52, et isikuandmete kaitse õiguse mis tahes piirangud võivad olla põhjendatud üksnes siis, kui need on seadusega ette nähtud, arvestavad nimetatud õiguse olemust ning on proportsio-

naalsuse põhimõtte kohaselt vajalikud ja vastavad Euroopa Liidu üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele. Euroopa andmekaitseinspektor peab väga oluliseks põhiõiguste järgimist OLAFi tegevusvaldkonnas.

23. Ettepaneku põhjenduses 13 on selgitatud, et juurdlusaluste isikute põhiõigused peaksid olema alati tagatud, eriti toimuva juurdluse kohta teabe edastamise korral. Seejärel on kõnealuses põhjenduses rõhutatud vajadust järgida juurdluse konfidentsiaalsust, juurdlusaluste isikute seaduslikke õigusi, kohtumenetluse suhtes kohaldatavaid riigisiseseid sätteid ja samuti Euroopa Liidu andmekaitse sätteid. Täpsustatakse, et teabe vahetamisel tuleb järgida proportsionaalsuse ja teadmisyvajaduse põhimõtet.
24. Näib, et selle põhjendusega piiratakse nii põhiõiguste isikulist (mis piirdub juurdlusaluste isikutega) kui ka esemelist kohaldamisala (mis piirdub teabevahetusega). Selle tõttu saab teksti väärtõlgendada, mille kohaselt võib põhiõiguste kohaldamine OLAFi tegevusvaldkonnas toimuda „piiravalt”⁽²⁴⁾.

25. Euroopa andmekaitseinspektor soovib seepärast kõnealuse põhjenduse teksti muuta, et vältida võimalikke väärtõlgendusi: põhjenduses on märgitud, et juurdlusaluste isikute põhiõigused peaksid olema alati tagatud. Et OLAF tegeleb peale juurdlusaluste isikute (kahtluslused) ka teavitajate (isikud, kes annavad teavet võimaliku või tegeliku juhtumi asjaolude kohta), teabeandjate⁽²⁵⁾ (isikud Euroopa Liidu institutsioonides, kes teatavad OLAFile võimaliku või tegeliku juhtumi asjaolusid) ja tunnustajatega, tuleb asjaomasest sättest laiemalt määratleda nende isikute kategooriad, kelle põhiõigusi järgitakse.

26. Peale selle on põhjendus 13 seotud põhiõiguste järgimisega konkreetselt teabevahetuse kontekstis. Peale põhiõiguste ja konfidentsiaalsuse on põhjenduses märgitud, et „[j]uurdluse käigus edastatud või saadud teavet tuleb käsitleda kooskõlas Euroopa Liidu andmekaitse sätetega”. Selle lause paigutus võib tekitada segadust ning see tuleb esitada eraldi põhjendusena selgitamiseks, et andmekaitse sätete järgimine on eraldi ja iseseisev nõue, mis ei ole seotud üksnes teabevahetusega.

⁽²⁰⁾ „Amet töötleb isikuandmeid ainult sel määral, kui see on vajalik käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Isikuandmeid töödeldakse kooskõlas määrusega (EÜ) nr 45/2001, kaasa arvatud selle artiklitega 11 ja 12, milles nõutakse asjakohase teabe andmist andmesubjektile. Isikuandmeid võib edastada ainult nendele isikutele, kelle ülesanded Euroopa Liidu institutsioonides või liikmesriikides nõuavad neilt selle teadmist, samuti võib seda kasutada üksnes pettuse, korruptsiooni või muu ebaseadusliku tegevuse ennetamiseks. (...)”

⁽²¹⁾ 3. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-402/05 P ja C-415/05 P: Kadi v. Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Ühenduste Komisjon, punkt 283: „[...] väljakujunenud kohtupraktika kohaselt [on] põhiõigused lahutamatu osa ühenduse õiguse üldpõhimõtetest, mille järgimise tagab Euroopa Kohus. Seda tehes tugineb Euroopa Kohus liikmesriikide ühesugustele riigiõiguslikele tavadele ning inimõiguste kaitset puudutavatele rahvusvahelistele õigusaktidele, mille koostamisel liikmesriigid on osalenud või millega nad on liitunud. ElÕK-l on siinjuures eriline tähendus”. Vt ka punkt 304.

⁽²²⁾ 9. novembri 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-92/09 ja C-93/09: Volker und Markus Schecke, punkt 44 jj.

⁽²³⁾ Pärast Lissaboni lepingu jõustumist kohaldatakse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni Euroopa Liidu kõikide tegevusvaldkondade suhtes.

⁽²⁴⁾ Vt ka punkt 36 allpool.

⁽²⁵⁾ Vt arvamused Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) andmekaitseametniku esitatud OLAFi sisejuurdlusi käsitleva eelkontrolli teatise kohta, 23. juuni 2006, juhtum 2005/0418, avaldatud veebilehel <http://www.edps.europa.eu>

27. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel, et artikkel 7a on spetsiaalselt pühendatud juurdluste käigus antavatele menetluslikele tagatistele. See uus säte on kooskõlas ettepaneku sõnastatud eesmärgiga tugevdada OLAFi vastutust. Artiklis osutatakse ka hartale, mis sisaldab OLAFi juurdluste jaoks asjakohaseid sätteid, nimelt artikkel 8 („Isikuandmete kaitse”) ja kogu VI jaotis („Õigusemõistmine”).

28. Ettepaneku artikli 7a lõikes 1 on nõutud, et amet otsiks juurdlustegevuses asitõendeid juurdluseluse isiku poolt ja vastu, ning meenutatakse kohustust teha juurdlusi objektiivselt ja erapooletult. Need põhimõtted avaldavad positiivset mõju määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklis 4 sätestatud nn andmete kvaliteedi põhimõttele, ⁽²⁶⁾ kuivõrd selle kriteeriumi kohaselt peavad andmed olema täpsed, vastama tegevlikkusele ning olema terviklikud ja ajakohased. Seepärast tunneb Euroopa andmekaitseinspektor heameelt kõnealuse lõike lisamise üle.

Õiguse teabele, sellega tutvumisele ja selle parandamisele

29. Artikli 7a järgmistes lõigetes käsitletakse OLAFi juurdluste eri etappe, mis võib kokku võtta järgmiselt: i) vestlused tunnistajate või juurdluseluste isikutega (artikli 7a lõige 2); ii) isikud, kes võivad olla juhtumiga seotud (artikli 7a lõige 3); iii) juurdluse järelused, milles osutatakse nimeliselt juurdluselusele isikule (artikli 7a lõige 4).

30. Euroopa andmekaitseinspektor täheldab, et määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklite 11 ja 12 kohast teabe andmise kohustust on märgitud (üksnes) seoses eespool nimetatud iii etapiga. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel, et ettepanekusse on hõlmatud Euroopa andmekaitseinspektori 2006. aasta õigusloomega seotud arvamuses ⁽²⁷⁾ esitatud soovitused.

31. Sellist andmesubjekti õiguste valikulist mainimist seoses ühe menetlusetapiga võib aga käsitada nii, et andmesubjektile (tunnistajale või juurdluselusele isikule) ei tule kõnealust teavet esitada, kui ta kutsutakse vestlusele või kui töötajale seiskohast soovitab Euroopa andmekaitseinspektor seepärast lisada viite asjaomastele artiklitele kõikide kolme eespool punktides i), ii) ja iii) nimetatud olukordade puhul. Ent kui andmesubjektile on määruse (EÜ) nr

45/2001 artikliga 11 või 12 seotud teave juba antud, ei ole seda järgmistes etappides enam vaja anda.

32. Peale selle ei täpsustata tekstis määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklitest 13 ja 14 tulenevaid andmesubjekti õigusi andmetega tutvuda ja neid parandada. Need õigused on kaitstud harta artikli 8 lõike 2 alusel ja seepärast on neil andmesubjekti õiguste hulgas eriline tähtsus. Euroopa andmekaitseinspektor on juba palunud ⁽²⁸⁾ täpsustada andmesubjekti õigust andmetega tutvuda ja neid parandada, et vältida ohtu, et teksti võidakse tõlgendada erilise leebema andmekaitseüsteemi kehtestamisena OLAFi juurdlustega seotud isikute suhtes. Euroopa andmekaitseinspektoril on kahju, et ettepanekus ei ole neid küsimusi käsitletud.

33. Ühtlasi soovib Euroopa andmekaitseinspektor juhtida tähelepanu võimalusele piirata erijuhtudel õigust teabele, sellega tutvumisele ja selle parandamisele, nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklis 20. Seepärast saab OLAFi-poolne andmekaitse-eeskirjade järgimine olla kooskõlas vajadusega säilitada tema juurdluste konfidentsiaalsus. Küsimust käsitletakse üksikasjalikumalt alljärgnevatel punktidel.

Juurdluste konfidentsiaalsus ja andmesubjekti õigused

34. Üldmärkusena tunnistab Euroopa andmekaitseinspektor, et OLAFi juurdluseluseannete täitmisel peab olema tagatud võimalus kaitsta tema juurdluste konfidentsiaalsust, et tal oleks võimalik tõhusalt võidelda pettuse ja ebaseadusliku tegevusega, nagu talt nõutakse. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab aga, et see võimalus mõjutab andmesubjektide teatud õigusi ning et määrusega (EÜ) nr 45/2001 (artikkel 20) on kehtestatud konkreetsed tingimused, mille alusel neid õigusi saab selles kontekstis piirata.

35. Määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 kohaselt võib artiklites 4 (andmete kvaliteet) ja 11–17 (esitav teave, õigus tutvuda andmetega ja neid parandada, sulgeda ja kustutada ning õigus nõuda kolmandate isikute teavitamist) sätestatud õigusi piirata sel määral, kuivõrd seda on vaja, et tagada muu hulgas „a) kuritegude ennetamine, uurimine, avastamine ja nende eest vastutusele võtmine” või „b) liikmesriigi või Euroopa ühenduste olulised majanduslikud või rahanduslikud huvid” ja „e) jälgimine, kontrollimine [...], mis on [...] seotud avaliku võimu teostamisega punktides a ja b osutatud juhtudel”. Samas artiklis on sätestatud, et andmesubjektile tuleb teatada piirangu kohaldamise peamised põhjused ning tema õigus pöörduda abi saamiseks Euroopa andmekaitseinspektori poole (artikli 20 lõige 3). Peale selle on artikli 20 lõikes 5 sätestatud, et asjaomase teabe edastamist võib edasi lükata, kui andmesubjektile teabe esitamise kaoks kehtestatud piirangu mõju.

⁽²⁶⁾ Vt joonealust märkust 25.

⁽²⁷⁾ Euroopa andmekaitseinspektori arvamus järgmise õigusakti kohta: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta, ELT C 91, 26.4.2007, lk 1, punkt 14 ja järgnevad.

⁽²⁸⁾ Oma 2006. aasta arvamuses; vt 19. allmärkus.

36. Ettepaneku tekstis on sisuliselt kehtestatud juurdluse konfidentsiaalsusest tulenevad erandid andmesubjektide õiguste suhtes. Artikli 7a lõikes 4 on sätestatud, et „[i]lma et see piiraks artikli 4 lõike 5 ja artikli 6 lõike 6 kohaldamist”,⁽²⁹⁾ ei tohiks pärast juurdluse lõpuleviimist teha juurdlusaluse isiku kohta nimelisi järeldusi „ilma et talle antaks võimalus esitada kirjalikult või [...] vestlusel oma seisukohad teda käsitlevate asjaolude kohta ning et talle antaks määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklites 11 ja 12 nõutud teave”. Seepärast näib tekst osutavat, et artikli 4 lõikes 5 ja artikli 6 lõikes 6 sätestatud juhtudel võib piirata andmesubjekti õigust olla ära kuulatud ja saada teavet.
37. Peale selle on ettepanekus sätestatud, et kui seda on vaja juurdluse konfidentsiaalsuse kaitsmiseks ja liikmesriigi õigusasutuse pädevusse kuuluvate juurdluste puhul võib OLAFi peadirektor isiku seisukohtade esitamise võimaluse edasi lükata. Siinkohal ei ole tekstis täpsustatud, kas edasi võib lükata ka määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklites 11 ja 12 nõutud teave esitamise.
38. Kõnealuse teksti sõnastus on ebaselge. Esiteks ei ole selge seos juurdlusaluse isiku õiguste võimaliku piiramise ning tema kohta tehtud nimeliste järelduste ning teabe liigi vahel, mida OLAF peaks tegeliku juurdluse käigus edastama asjaomasele Euroopa Liidu asutusele. Teiseks on selgusetu, milliseid andmesubjekti õiguste kateegooriaid võib piirata. Kolmandaks ei ole artiklisse lisatud vajalikku kaitseklauslit, mis on sätestatud määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 lõikes 3.
39. Selle tulemusel võib juhtuda, et teatud juhtudel tehakse juurdluse käigus isikute kohta järeldusi, ilma et nad teaksid, et on juurdlusalused, ja et neile oleks esitatud teavet selle kohta, mis põhjusel piirati nende määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklites 11 ja 12 tulenevat õigust olla ära kuulatud ja saada teavet.
40. Kui järgitakse määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 lõikeid 3 ja 5, oleks selline stsenaarium iseenesest määrusega vastuolus. Ent tekstis selge viite puudumine määruse artiklitele ei näi olevat kooskõlas ettepaneku eesmärgiga tugevdada OLAFi juurdlustega seotud isikutele antavaid menetluslikke tagatisi ja suurendada OLAFi vastutust.
41. Seepärast soovitab Euroopa andmekaitseinspektor sätestada selge sõnaga andmesubjekti õiguste võimalik piiramine määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 tähenduses. Peale selle tuleb tekstis nimetada nii artikli 20 lõikest 3 tulenevaid menetluslikke tagatisi kui ka artikli 20 lõikes 5 kehtestatud võimalikku erandit. Selline selge säte suurendaks andmesubjekti õiguskindlust ja OLAFi vastutust.
42. Kokkuvõttes soovitab Euroopa andmekaitseinspektor andmesubjekti õiguste selgeks sätestamiseks ning juurdluste konfidentsiaalsusest tingitud ja määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklile 20 vastavate võimalike erandite kehtestamiseks osutada tekstis selgelt järgmisele:
- teave, mida tuleb andmekaitse õigusaktide (määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklid 11 ja 12) järgimiseks esitada andmesubjektile OLAFi juurdluste eri etappides⁽³⁰⁾: i) vestluste käigus (artikli 7a lõige 2); ii) teabe esitamine, kui isik võib olla juhtumiga seotud (artikli 7a lõige 3), ja iii) juurdluse lõppedes (artikli 7a lõige 4);
 - mis liiki teabe esitamist võib OLAF juurdluse konfidentsiaalsuse tõttu edasi lükata, kehtestades selgelt edasilükkamise tingimused ja sellega seotud andmesubjektide kateegooriad;
 - teave, mida tuleb andmesubjektile anda andmekaitse õigusaktide järgimiseks, kui artiklites 11 või 12 sätestatud teabe esitamine edasi lükatakse või kui piiratakse õigust andmetega tutvuda ja neid parandada (nimelt määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 lõike 3 kohane teave), sealhulgas juhul, kui kasutatakse määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 20 lõikes 5 sätestatud teabe andmise täiendavat edasilükkamise erandit.

⁽²⁹⁾ Artikli 4 („Sisejuurdlus”) lõige 6 on sõnastatud nii: „Kui juurdluse käigus selgub, et mõni liige või töötaja võib olla isiklikult asjaga seotud, teatatakse sellest institutsioonile või asutusele, kelle teenistuses ta on. Nendel erandjuhtudel, mil juurdluse konfidentsiaalsust ei ole võimalik tagada, kasutab amet muid teavituskanaleid.” Artikli 6 („Juurdluse kord”) lõige 5 on sõnastatud nii: „Kui juurdluse käigus ilmneb, et oleks vaja võtta haldusalaseid ettevaatusabinõusid Euroopa Liidu finantshuvide kaitsmiseks, teavitab amet juhtumiga seotud institutsiooni või asutust juurdlustest asjatu viivitusega. Edastatav teave sisaldab järgmisi andmeid: a) juurdlusaluse liikme või töötaja isikandmed ning ülevaade juhtumi asjaoludest; b) mis tahes teave, mis aitab institutsioonil või asutusel otsustada, kas on vaja võtta haldusalaseid ettevaatusabinõusid Euroopa Liidu finantshuvide kaitsmiseks; c) mis tahes soovitatavad konfidentsiaalsuselased erimeetmed, juhul kui on vaja rakendada siseriiklike õigusasutuste või välisjuurdluste puhul siseriikliku asutuse pädevusse kuuluvaid juurdlusmeetmeid kooskõlas juurdluse suhtes kohaldatavate siseriiklike õigusnormidega. [...]” (rõhutus lisatud).

⁽³⁰⁾ Nagu eespool märgitud, kui andmesubjektile on teave ükskord esitatud, ei ole seda järgmistes etappides enam vaja anda.

3.2. Teabe andmise tegevuspõhimõtted

43. Euroopa andmekaitseinspektor rõhutab, et mis tahes teave juurdluste kohta, mida OLAF võib avalikustada, võib sisaldada tundlikke isikuandmeid ning teabe avalikustamise vajalikkust tuleb hooliga hinnata. Esimese Astme Kohus (nüüd üldkohus) leidis 2007. aastal Nikolaou kohtuasja otsuses,⁽³¹⁾ et OLAF rikkus määruse (EÜ) nr 1073/1999 artikli 8 lõiget 3⁽³²⁾ ja määrust (EÜ) nr 45/2001, jättes nõuetekohaselt täitmata oma kohustuse tagada isikuandmete kaitse „lekke”⁽³³⁾ ja pressiteate avaldamise⁽³⁴⁾ korral.

44. Seepärast on Euroopa andmekaitseinspektoril hea meel artikli 8 lõike 5 lisamise üle, kus on selgesti sätestatud, et ameti peadirektor tagab avalikkuse neutraalse ja erapooletu teavitamise, järgides artiklites 8 ja 7a kehtestatud põhimõtteid. Pidades silmas eespool artikli 7a kohta esitatud märkusi selle piirava mõju kohta määruse (EÜ) nr 45/2001 eeskirjadele, on Euroopa andmekaitseinspektoril eriti hea meel selle üle, et artikli 8 lõikes 5 on viidatud laiemalt artikli 8 sätetele, mis osutab, et isikuandmete mis tahes töötlemine avalikkuse teavitamise kontekstis toimub kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 kõigi põhimõtetega.

3.3. Teabeandjate ja teavitajate isiku konfidentsiaalsus

45. Praeguse läbivaatamise kontekstis soovib Euroopa andmekaitseinspektor rõhutada vajadust kehtestada erisäte teabeandjate ja teavitajate isiku konfidentsiaalsuse tagamiseks. Euroopa andmekaitseinspektor toonitab teabeandjate tundlikku positsiooni. Asjaomast teavet andvatele isikutele tuleb tagada nende isiku konfidentsiaalsus, eelkõige seoses isikuga, kelle väidetavast väärkäitumisest nad teatavad⁽³⁵⁾. Praegused tagatised (komisjoni teatis SEK/2004/151/2) ei näi olevat õiguslikust seisukohast piisavad. Euroopa andme-

kaitseinspektor märgib, et selline säte oleks kooskõlas artikli 29 tööühma arvamusega sisemiste teabeandjaskemide kohta⁽³⁶⁾.

46. Euroopa andmekaitseinspektor soovib muuta praegust ettepanekut ning tagada juurdluste käigus teabeandjate ja teavitajate isiku konfidentsiaalsus sedavõrd, et see ei ole vastuolus kohtumenetlusi reguleerivate riiklike eeskirjadega. Eelkõige võib isikul, kelle kohta asjaomased väited esitati, olla õigus saada teada teabeandja ja/või teavitaja isik, et alustada tema vastu kohtumenetlust, kui selgub, et tema kohta esitati pahatahtlikult valeandmeid⁽³⁷⁾.

3.4. Isikuandmete edastamine OLAFist

Koostöö Eurojusti ja Europoliga

47. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel põhjenduses 6 ja artiklis 10a esitatud täpsustuse üle ning eriti selle üle, et lisatud on nõue selge õigusliku aluse järele, millega on reguleeritud Eurojusti ja Europoliga tehtav koostöö, mis on täielikult kooskõlas määrusega (EÜ) nr 45/2001. Ettepanekus tuleb aga üksikasjalikumalt kajastada Eurojusti ja Europoli erinevaid andmekaitseüsteeme.

48. Praegu kehtib OLAFil Eurojustiga praktiline kokkulepe,⁽³⁸⁾ milles on sõnastatud isikuandmete edastamise tingimused. OLAFi ja Eurojusti koostöö hõlmab eelkõige juhtumikokkuvõtete ning juhtumeid käsitleva strateegilise ja operatiivteabe vahetamist, koosolekutel osalemist ja vastastikust abi, millest võib olla kasu nende asutuste vastavate ülesannete edukal ja tulemuslikul täitmisel. Praktilises kokkuleppes⁽³⁹⁾ on enamasti määratletud teabevahetuse, sealhulgas isikuandmete vahetamise toimumisviisi ning mõnel juhul ka rõhutatud või täpsustatud kehtiva õigusraamistiku teatud elemente.

⁽³¹⁾ Otsus kohtuasjas T-259/03: Nikolaou vs. komisjon, 12. juuli 2007, ELT C 247, 20.10.2007, lk 23.

⁽³²⁾ Selles artiklis on viidatud konkreetselt andmekaitse õigusaktidele.

⁽³³⁾ Kohtuotsus Nikolaou, punkt 213.

⁽³⁴⁾ Kohtuotsus Nikolaou, punkt 232.

⁽³⁵⁾ Euroopa andmekaitseinspektor on juba rõhutanud teabeandjate isiku konfidentsiaalsuse tagamise tähtsust oma 30. juuli 2010. aasta kirjas Euroopa ombudsmanile seoses juhtumiga 2010-0458, mis on avaldatud Euroopa andmekaitseinspektori veebilehel (<http://www.edps.europa.eu>). Vt ka Euroopa andmekaitseinspektori 23. juuni 2006. aasta arvamus OLAFi sisejuurdlust käsitleva eelkontrolli teatise kohta (juhtum 2005-0418) ja 4. oktoobri 2007. aasta arvamus OLAFi välisjuurdlust käsitleva eelkontrolli teatise kohta (juhtumid 2007-47, 2007-48, 2007-49, 2007-50, 2007-72).

⁽³⁶⁾ Vt artikli 29 tööühma arvamus 1/2006, 1. veebruar 2006, Euroopa Liidu andmekaitse-eeskirjade kohaldamise kohta sisemiste teabeandjaskemide suhtes raamatupidamise, raamatupidamise sisekontrolli, auditeerimise, altkäemaksu vastase võitluse ning pangandus- ja finantskuritegude valdkonnas, avaldatud aadressil http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/index_en.htm

⁽³⁷⁾ Vt arvamus Euroopa Liidu aastaelarve suhtes kohaldatavate finantseeskirjade kohta, 15. aprill 2011, avaldatud aadressil <http://www.edps.europa.eu>

⁽³⁸⁾ Eurojusti ja OLAFi vahelise koostöö korda käsitlev praktiline kokkulepe, 24. september 2008, vt 12. allmärkus.

⁽³⁹⁾ Eurojusti-OLAFi praktilise kokkuleppe punkt 4.1.

49. OLAFi ja Europoliga samalaadne kokkulepe puudub, ⁽⁴⁰⁾ ent Europol otsuses on Europolile antud õigus teavet, sh isikuandmeid, muu hulgas OLAFilt otse saada ning seda kasutada ja edastada ka enne teabevahetuse ametliku kokkuleppe sõlmimist, kui seda on vaja Europoliga ja OLAFi ülesannete õiguspäraseks täitmiseks ⁽⁴¹⁾. Teabevahetuse suhtes kehtib ka kahe asutuse vahelise konfidentsiaalsuskokkuleppe olemasolu nõue. Europol otsuse artiklis 24 on täpsustatud mõnda kaitsemeetet, mida Europol peab järgima mis tahes teabevahetuse korral, mis toimub enne vastava ametliku kokkuleppe sõlmimist: „Europol vastutab andmete edastamise õiguspärasuse eest. Europol peab arvestust käesoleva artikli alusel toimunud andmeedastuse ja selle põhjuste kohta. Andmeid edastatakse vaid siis, kui saaja võtab kohustuse, et andmeid kasutatakse ainult sel eesmärgil, milleks need edastati.” Sama otsuse artiklis 29 on täpsustatud ka seda, millal vastutab Europol kolmandate isikute esitatud andmete korral.
50. Euroopa andmekaitseinspektor toetab jõuliselt Europoliga andmeedastuse erikokkuleppe sõlmimist ning et seda ei ole seni tehtud, on vajadus lisada ettepaneku teksti konkreetseid tagatised veelgi suurem. Arvestades erinevaid andmekaitseüsteeme, mis kehtivad isikuandmete edastamisel OLAFilt Eurojustile ja Europolile ning vastupidi, usub Euroopa andmekaitseinspektor, et ettepanekus tuleb selgemini käsitleda vajalikke tagatisi ja norme, millest OLAFi ja kõnealuste asutuste vaheline koostöö peab lähtuma ning mida tuleb võtta arvesse nii nende praeguses kui ka edaspidises töökorralduses.
51. Halduskokkuleppe sõlmimise vajaduse rõhutamiseks tuleb asendada artikli 10a lõike 2 tekst järgmisega: „Amet sõlmib [...] halduskokkuleppeid [...]”. Sel kujul kajastaks see Europol otsuses sisalduvat samasugust sätet, ⁽⁴²⁾ mille kohaselt Europol sõlmib kokkulepped või seab sisse töökorra liidu teiste institutsioonide, asutuste ja ametitega. Peale selle võib ettepaneku artiklis 10a selgitada, et isikuandmete vahetamine Eurojusti ja Europoliga peab üldpõhimõttena piirduma OLAFi, Europoliga ja Eurojusti ülesannete õiguspäraseks täitmiseks *vajalikuga* ega tohi seda ületada. Ühtlasi tuleb ettepanekus kehtestada OLAFi kohustus pidada kõikide andmeedastuste ja nende põhjuste üle arvestust, et suurendada OLAFi vastutust määruses (EÜ) nr 45/2001 isikuandmete edastamise suhtes sätestatud kohustuste täitmisel.
52. Artikli 10a lõikes 3 on märgitud, et „[v]ajaduse korral võib amet [samuti] sõlmida halduskokkuleppeid kolmandate riikide pädevate asutuste ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Amet kooskõlastab oma tegevuse asjaomaste komisjoni talituste ja Euroopa välisteelusega.”
53. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel, et OLAFi koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega on seotud halduskokkulepete sõlmimisega. Ettepanekus tuleb aga täpsemalt käsitleda kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega toimuva võimaliku andmevahetuse andmekaitsemõju.
54. Ettepanek peab olema täpsem seoses kolmandate riikide ja organisatsioonidega toimuva andmevahetuse konkreetsete nõuete ja tingimustega. Euroopa andmekaitseinspektor soovib lisada artikli 10a lõikele 3 ka järgmise teksti: „Kui rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikidega tehtava koostöö käigus edastab OLAF teistele asutustele ka isikuandmeid, peab selline andmeedastus toimuma kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklis 9 sätestatud kriteeriumidega.”
- Järelevalvekomitee juurdepääs isikuandmetele*
55. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel ettepaneku artikli 11 sõnastuse üle, mille kohaselt „[n]õuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib järelevalvekomitee taotleda ametilt täiendavat teavet, sekkumata sealjuures juurdluste käiku”, sest selline sõnastus väljendab eesmärgikohasuse põhimõtet seoses isikuandmete võimaliku edastamisega OLAFilt järelevalvekomiteele.
56. Küsimust järelevalvekomitee juurdepääsust selliste isikute isikuandmetele, kes on või võivad olla juurdlustega seotud, tuleb selgitada ka töökorra raames, mille komitee võtab vastu artikli 11 uue lõike 6 alusel. Euroopa andmekaitseinspektor soovib olla kaasatud järelevalvekomitee töökorra vastuvõtmisesse. Töökorra vastuvõtmise tingimusena võib lisada ettepaneku teksti ka konsulteerimise Euroopa andmekaitseinspektoriga.

⁽⁴⁰⁾ 8. aprilli 2004. aasta halduskokkuleppe piirdub strateegilise teabe vahetamisega ning sellest on selgesti välja jäetud isikuandmete vahetamine; see küsimus lahendatakse Europoliga ja OLAFi vahelises täiendavas kokkuleppes.

⁽⁴¹⁾ Europol otsuse artikli 22 lõike 3; vt 14. allmärkus.

⁽⁴²⁾ Europol otsuse artikli 22 lõike 2, vt 14. allmärkus: „Europol sõlmib kokkulepped või seab sisse töökorra lõikes 1 osutatud asutustega” (nimelt Eurojusti, OLAFi, Frontexi, CEPOLi, Euroopa Keskpanga ning EMCDDAga).

4. STRATEEGILINE KAVANDAMINE

57. Peale kõikide eespool märgitud eriküsimuste julgustab Euroopa andmekaitseinspektor komisjoni pakkuma OLAFi välja avatumat lähenemist Euroopa Liidu andmekaitseüsteemile. OLAFil on õige aeg kujundada välja andmekaitse-nõuetele vastavuse strateegiline kavandamine, selgitades vabatahtlikult praktilist lähenemist oma arvukate isikuandmeid sisaldavate toimetuste käsitlemisele. OLAF võib ennetavalt ja avalikult selgitada, kuidas ta oma mitmesuguses tegevuses isikuandmeid töötleb. Euroopa andmekaitseinspektor usub, et sellise üldise ja sõnaselge lähenemise tulemusel muutub isikuandmete töötlemine OLAFis läbipaistvaks ning tema juurdlusprotsess kasutajasõbralikumaks.

58. Euroopa andmekaitseinspektor soovib seepärast teha ettepaneku sätetega peadirektorile ülesandeks tagada OLAFi mitmesuguste töötlemistoimingute tervikliku ülevaate koostamine ja ajakohastamine või selgitada seda vähemalt ettepaneku põhjendustes. Selline ülevaade, mille tulemused tuleb läbipaistvalt esitada näiteks aastaaruandes või muul viisil, suurendab OLAFi mitmesuguste tegevuste tõhusust ja omavahelist koostööd ning ühtlasi kannustab teda ka järgima üldisemat lähenemisviisi seoses oma töötlemistoimingute eesmärgikohasuse ja proportsionaalsusega. Kasulik on ka see, kui OLAF näitab paremini, et ta rakendab nõuetekohaselt usaldusvärsuse ja eraelu kavandatud puutumatus põhimõtteid.

5. JÄRELDUS

59. Kokkuvõtteks on Euroopa andmekaitseinspektoril hea meel teksti muudatuste üle, millega viiakse ettepanek Euroopa Liidu andmekaitseüsteemiga rohkem kooskõlla.

60. Euroopa andmekaitseinspektor soovib aga juhtida tähelepanu mitmele puudusele, mille saaks teksti muutes kõrvaldada, eelkõige järgmistele:

- ettepanekus peab olema selgelt märgitud mitmesuguste andmesubjektide kategooriate õigus saada OLAFi juurdluste kõikides etappides teavet ning tutvuda andmetega ja neid parandada;
- ettepanekus tuleb selgitada juurdluste konfidentsiaalsuse nõude ja juurdluste ajal kohaldatava andmekaitseüsteemi vahelist seost: Euroopa andmekaitseinspektor soovib andmesubjektide õigused selgelt määratleda ja eristada ning samuti selgesti kehtestada nii konfidentsiaalsusnõudest tulenevad võimalikud erandid kui ka määruse (EÜ) nr 45/2001 artiklis 20 sätestatud kaitsemeetmed;
- ettepanekus tuleb selgitada OLAFi avalikkuse teavitamise tegevuspõhimõtteid seoses andmekaitsega;
- ettepanekus tuleb kehtestada teabeandjate ja teavitajate konfidentsiaalsuse erisätted;
- ettepanekus tuleb selgitada üldisi andmekaitsepõhimõtteid, mille alusel OLAF võib teavet, sealhulgas isikuandmeid, edastada teistele Euroopa Liidu institutsioonidele ja asutustele, kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele ning seda nende käest saada;
- ettepaneku sätetega tuleb teha peadirektorile ülesandeks tagada OLAFi mitmesuguste töötlemistoimingute tervikliku strateegilise ülevaate koostamine, ajakohastamine ja läbipaistvus, või selgitada seda vähemalt ettepaneku põhjendustes.

Brüssel, 1. juuni 2011

Euroopa andmekaitseinspektori asetäitja
Giovanni BUTTARELLI